

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 20.9.2019
Sayı : 1238

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
KÜTÜPHANE VE ARŞİV
HİZMETLERİ BAŞKANLIĞI
Tarih: 20.09.2019
Sayı: -120.10-E.00000537305

E.00000537305

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Devletin yerine getirmesi gereken birçok zorunlu kamu hizmetine yönelik yatırımlar son yıllarda giderek artan bir ivmeyle, "Kamu Özel İşbirliği" (KÖİ) adı altında özel sektöre yaptırılmaktadır. **Türkiye 2014-2018 yıllarını kapsayan dönemde Avrupa'da en fazla KÖİ projesini uygulamaya koyan ülke konumundadır.** Türkiye, Brezilya, Hindistan ve Çin'den sonra Dünyada en fazla KÖİ yatırımı yapılan ülke konumunda bulunmaktadır.

Türkiye'de 67'si 1986-2001 yılları arasında, 176'sı ise 2003 yılından sonra, uygulamaya konulmuş toplam 243 KÖİ projesi uygulanmaktadır. Bu projelerin toplam yatırım değeri 64,9 milyar dolar olarak açıklanmıştır. **Daha çok ulaştırma, sağlık ve enerji alanlarında başvurulmuş bu yöntem, önümüzdeki yıllarda farklı altyapı alanlarına ve daha küçük ölçekli projelere de yaygınlaştırılmak istenmektedir.** Oysa başta bu modelin yaratıcısı olan İngiltere olmak üzere gelişmiş ülkeler, doğru olmadığını görerek KÖİ uygulamasından vazgeçmeye başlamışken, Türkiye'nin daha küçük ölçekli projelere kadar yaygınlaştırma hedefinin doğru olup olmadığının araştırılması gerekmektedir.

"Yap-İşlet", "Yap-İşlet-Devret", "Yap-Kirala-Devret" isimleri altında gerçekleştirilen KÖİ uygulamaları, kamuoyuna, **"hiç kaynak harcanmadan gerçekleştirilen projeler"** denilerek yanlış bir şekilde takdim edilmektedir. Oysa bu projeler için verilen dış borç üstlenimi, alım, kiralama ve benzeri garantiler, devlet açısından "koşullu yükümlülük" oluşturmaktadır. Bu yükümlülükler de nihayetinde devlet bütçesinden karşılanmaktadır. Köprü ve otoyollar için verilen araç geçiş garantileri, hastaneler için ödenen kiralar ve benzeri yükümlülükler bütçe üzerinde giderek artan yükler oluşturmaktadır.

Devletin bu garantiler nedeniyle gelecekte ne kadar bir yükümlülükle karşılaşacağı bilinmemektedir. Bu bilinmezlik ülke ekonomisi açısından büyük bir risk oluşturmaktadır. Büyüklüğü tam olarak bilinmeyen ve uygulama süreci yeterince şeffaf olmadığı için gelecek yıllarda ülkenin ne kadar bir yükümlülükle karşı karşıya kalacağının kestirilememesinden kaynaklanan bu risk algısı, büyük bir mali kırılganlık yaratmaktadır. Türkiye ekonomisinin son yıllarda sürekli bir kriz ortamında bulunmasının nedenlerinden biri de budur.

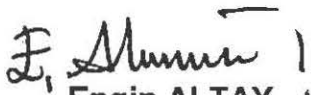

Bu projelerin finansmanı için kullandıkları kredilerin kefil de "kaynak gerekçesiyle bu projeleri özel şirketlere yaptıran" devlettir. Yedi proje için yapılan borç üstlenim anlaşmaları kapsamında Hazine'nin gelecekte üstlenmek zorunda kalabileceği borç tutarı 15,4 milyar dolar, yani bugünkü kurlarla 88 milyar liraya çıkmıştır.

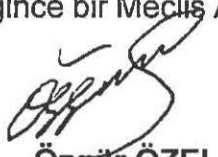
Bu projelerin ekonomiye yönelik olumsuz etkisi, bütçeye olan yüküyle sınırlı düşünülmemelidir. Bu tür kırılganlıklar ve yaratılan risk algısı iç ve dış borçlanma faizlerini yükseltmekte, başta devlet olmak üzere tüm kesimlerin faiz yükünü artırmaktadır.

Bu projelerin yapılabilirlik etütlerinin gerektiği gibi yapılmaması, uygulamaya geçildiğinde teknik, finansal ve hukuki sorunların doğmasına yol açmaktadır. Bu projelerin ihaleleri ve sözleşmeleri şeffaf değildir. Pek çok ihalenin şartname ya da sözleşmesinde, daha sonra şirketler lehine değişiklikler yapılabilmektedir. Bu değişikliklerle devletin üstleneceği yük daha da artırılmaktadır. Garantiler nedeniyle yapılan ve yapılacak ödemelerle ilgili açıklamalar birbiriyle çelişmektedir. Şeffaflık ve hesap verilebilirliğin kamu mali yönetiminin temelini oluşturduğu böyle bir çağda kamuoyuna konuyla ilgili olarak yeterince bilgi verilmemesi, bu konuyu TBMM'nin araştırması ihtiyacını doğurmaktadır. TBMM bütçe hakkının bir gereği olarak da konuyu araştırmak zorundadır.

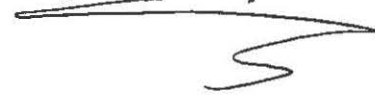
Bu nedenlerle; KÖİ kapsamında gerçekleştirilen projelerin kamu bütçesine çıkaracağı yükler ve kamu zararı ile şirketlere yapılacak garanti ödemelerin boyutunun araştırılması, sözleşmelerden kaynaklanan risklerin daha fazla büyümemesi için alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla, Anayasa'nın 98. Maddesi ve İçtüzüğü'nün 104. ve 105. Maddeleri gereğince bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Engin ALTAY

İstanbul Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

Özgür ÖZEL

Manisa Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

Engin ÖZKOÇ

Sakarya Milletvekili
CHP Grup Başkanvekili

